

Ioana Adriana ȘTEFĂNESCU

**MICROBIOLOGIA
PRODUSELOR ALIMENTARE
ȘI A
PRODUSELOR BIOTEHNOLOGICE**

Îndrumar de lucrări practice

CUPRINS

I. DOTARI MINIMALE ALE LABORATORULUI DE MICROBIOLOGIE A PRODUSELOR ALIMENTARE ȘI PRODUSELOR BIOTEHNOLOGICE.....	7
I.1. Spațiul și amplasarea laboratorului de microbiologie	7
I.2. Aparatură, ustensile și materiale caracteristice laboratorului de microbiologie	8
I.2.1. Aparatură de laborator	8
I.3. Ustensile de laborator	9
I.4. Sticlărie de laborator.....	9
II. MĂSURI DE PROTECȚIA MUNCII ÎN LABORATORUL DE MICROBIOLOGIE A PRODUSELOR ALIMENTARE ȘI PRODUSELOR BIOTEHNOLOGICE.....	11
II.1. CĂI DE TRANSMITERE ȘI PORȚI DE INTRARE A MICROORGANISMELOR ÎN ORGANISM	12
III. PREGĂTIREA STICLĂRIEI ȘI A MATERIALELOR PENTRU LUCRU. METODE DE STERILIZARE.....	14
III.1. Pregătirea sticlăriei și a materialelor pentru determinările microbiologice	14
III.1.1. Spălarea sticlăriei noi.....	14
III.1.2. Spălarea sticlăriei întrebuințate.....	14
III.1.3. Scurgerea și uscarea sticlăriei	14
III.1.4. Curățarea lamelor și a lamelor de microscop.....	15
III.1.4.1. Lamele.....	15
III.1.4.2. Curățirea lamelor.....	15
III.1.5. Pregătirea sticlăriei spălate și uscate pentru sterilizare.....	15
III.2. Metode de sterilizare.....	16
III.2.1. Sterilizare prin caldură uscată.....	16
III.2.2. Sterilizarea prin căldură umedă	17
III.2.3. Sterilizarea prin raze (radiații) ultraviolete	18
III.2.4. Sterilizarea prin radiații ionizante.....	18
III.2.5. Sterilizarea prin filtrare	18
III.2.6. Centrifugarea.....	18
III.2.7. Sterilizarea prin agenți chimici	18
III.2.8. Metode de prezervare.....	19
III.3. Factori care influențează eficacitatea metodelor de control	19
IV. MEDII DE CULTURĂ	21
IV.1. Clasificarea mediilor de cultură.....	21
IV.2. Prepararea câtorva medii de cultură utilizate în laboratorul de microbiologie a produselor alimentare și a produselor biotehnologice	23
IV.3. Aplicație practică.....	24
V. TEHNICI DE ÎNSĂMÂNȚARE	26
V.1. Tipuri de însămânțări	27

V.1.1. Însămânțarea cu ansa	27
V.1.2. Însămânțarea prin înțepare	29
V.1.3. Însămânțarea în plăci Petri	29
VI. EXAMENUL CARACTERELOR CULTURALE BACTERII, DROJDII ȘI MUCEGAIURI.....	32
VI.1. Caractere morfocoloniale ale bacteriilor	32
VI.1.1. Culturi în medii lichide în tuburi	32
VI.1.2. Culturi în medii solide în plăci Petri.....	33
VI.1.3. Culturi în medii solide în plan înclinat	34
VI.2. Caractere morfocoloniale ale drojdiilor.....	34
VI.3. Caractere morfocoloniale ale mucegaiurilor	35
VI.3.1. Determinarea vitezei de creștere a coloniilor de mucegai	35
VII. ELEMENTE DE MICROSCOPIE	37
VIII. EXAMINAREA CARACTERELOR MORFOLOGICE ȘI TINCTORIALE LA BACTERII, DROJDII ȘI MUCEGAIURI.....	41
VIII.1. Executarea frotiului.....	41
VIII.2. Examinarea microorganismelor în preparate native	42
VIII.2.1. Examenul între lamă și lamelă:.....	42
VIII.2.1.1. Studiul microscopic al culturilor de drojdii	42
VIII.2.1.2. Studiul microscopic al culturilor de mucegai	43
VIII.2.1.3. Evidențierea microscopică a bacteriilor	44
VIII.2.2. Colorația vitală.....	45
VIII.2.2.1. Colorația cu albastru de metilen.....	45
VIII.2.2.2. Colorația cu fucsină Pfeiffer	46
VIII.3. Examinarea microorganismelor pe preparate colorate.....	46
VIII.3.1. Colorația dublă Gram.....	46
VIII.3.2. Colorația Ziehl-Neelsen	47
IX. EVIDENȚIEREA COMPONENTELOR CELULARE A MICROORGANISMELOR.....	49
IX.1. Evidențierea nucleului la bacterii	49
IX.2. Evidențierea nucleului la drojdii - (după Bradshaw).....	50
IX.3. Evidențierea volutinei	50
IX.4. Evidențierea peretelui celular bacterian.....	52
IX.5. Evidențierea sporului bacterian	52
IX.5.1. Punerea în evidență a sporului bacterian prin metoda indirectă (fiziologică).....	52
IX.5.2. Metode directe (de colorare=morfologice)- Metoda Moiler	53
IX.6. Evidențierea incluziunilor polizaharidice	54
IX.7. Evidențierea incluziilor lipidice.....	54
X. TEHNICA IZOLĂRII BACTERIILOR ÎN CULTURI PURE.....	56
X.1. Metoda diluțiilor succesive în medii lichide	57
X.2. Metoda diseminării produsului de studiat pe medii solide	58
X.3. Metoda asocierii diluțiilor succesive cu diseminarea produsului de studiat.....	58
X.4. Metode de izolare bazate pe acțiunea căldurii	58

X.5. Metode de izolare prin adaos de substante bacteriostatice	58
X.6. Metode de izolare și identificare bazate pe evidențierea anumitor proprietăți enzimaticе.....	59
X.7. Metode de izolare și identificare utilizând medii cu un anumit pH	59
X.8. Metoda inoculării la animale receptivе.....	59
XI. DETERMINAREA PRINCIPALILOR PARAMETRI MICROBIOLOGICI URMĂRIȚI ÎN PRODUSELE ALIMENTARE ȘI PRODUSELE BIOTEHNOLOGICE	61
XI.1. Determinarea numărului total de germeni (NTG)	61
XI.2. Determinarea numărului total de spori de bacterii aerobe.....	62
XI.3. Determinarea numărului de clostridii sulfitoreducătoare	63
XI.4. Determinarea numărului total de drojdii și mucegaiuri.....	64
XI.5. Determinarea numărului de celule somatice din lapte crud prin metoda microscopică	65
XII. INFLUENȚA FACTORILOR DE MEDIU ASUPRA CREȘTERII MICROORGANISMELOR.....	68
XII.1. Influența temperaturii asupra creșterii microorganismelor	68
XII.1.1. Influența temperaturii de cultivare asupra vitezei de creștere a mucegaiurilor	68
XII.1.2. Determinarea bacteriilor psihrofile	69
XIII. EFECTULUI ANTIBIOTICELOR ASUPRA MICROORGANISMELOR.....	70
XIII.1. Efectuarea antibiogramei prin metoda discurilor.....	70
XIII.1.1. Evidențierea acțiunii bacteriostatice a unor antibiotice prin metoda discurilor	70
XIV. EXAMINAREA CARACTERELOR BIOCHIMICE	72
XIV.1. Evidențierea proprietăților bacteriilor de a degrada glucide.....	72
XIV.1.1. Examinarea proprietăților de a degrada zaharurile în apa peptonată cu albastru de bromtimol.....	72
XIV.1.2. Testul de hidroliză a amidonului	73
XIV.2. Evidențierea proprietăților proteolitice ale bacteriilor.....	73
XIV.2.1. Testul de gelatinoliză.....	74
XIV.2.2. Testul de hidroliză a cazeinei.....	74
XIV.3. Evidențierea produșilor rezultați din descompunerea aminoacizilor..	75
XIV.3.1. Evidențierea producerii H ₂ S	75
XIV.3.1.1. Metoda cultivării pe mediu cu acetat de plumb.....	75
XIV.3.1.2. Metoda benzilor cu acetat de plumb	75
XIV.4. Testul de hidroliză a ureei.....	76
XIV.5. Evidențierea proprietăților reducătoare ale bacteriilor	76
XIV.5.1. Evidențierea capacității de reducere a nitraților- (Testul de denitrificare).....	76
XIV.5.2. Reacția Voges-Proskauer	77
XIV.5.3. Evidențierea catalazei la bacterii	78
XIV.5.4. Testul de oxidare-fermentare (testul Hugh și Leifson).....	78

XIV.6. Teste biochimice pe medii cu conținut de substanțe asimilabile ori toxice la care numai anumite bacterii pot fi rezistente	79
XIV.6.1. Testul cultivării pe mediul cu citrat de sodiu.....	79
XIV.6.2. Testul cultivării pe mediu cu KCN	80
XIV.7. Teste enzimatiche	80
XIV.7.1. Testul fosfatazei.....	80
XIV.7.2. Testul coagulazei	81
XIV.7.2.1. Testul coagulazei pe lamă.....	81
XIV.7.3. Evidențierea activității lipolitice în plăci cu geloză cu ulei steril	81
XV. ANALIZA MICROBIOLOGICĂ A LAPTELUI ȘI A PRODUSELOR LACTATE	82
XV.1. Determinarea numărului total de germeni.....	82
XV.2. Determinarea numărului probabil al bacteriilor coliforme	82
XV.3. Proba reductazei cu albastru de metilen.....	84
XV.4. Examinarea chimică a zerului	85
XV.4.1. Evidențierea acidului lactic din zer cu ajutorul reacției fenolice ...	85
XV.4.2. Evidențierea acidului lactic din zer, cu ajutorat reacției aldehidice	85
XVI. CONTROLUL MICROBIOLOGIC AL CĂRNII ȘI PREPARATELOR DIN CARNE.....	87
XVI.1. Controlul microbiologic al cărnii crude.....	87
XVI.1.1. Recoltarea probelor.....	87
XVI.1.2. Examen bacterioscopic	87
XVI.1.2.1 Examen direct microscopic.....	87
XVI.1.3. Examen cultural al cărnii crude	88
XVI.1.3.1. Pregătirea extractului	88
XVI.1.3.2. Determinarea numărului de microorgansime	88
XVI.1.3.3 Determinarea testului HIL	88
XVI.1.3.4 Determinarea testului I.....	89
XVI.1.3.5 Determinarea testului L	89
XVI.2. Controlul microbiologic al mezelurilor	89
XVI.2.1. Recoltarea probelor.....	89
XVI.2.2. Examen bacterioscopic	89
XVI.2.3. Examen cultural	90
XVI.2.4. Efectuarea testului H.I.L.....	90
XVII. CONTROLUL STĂRII DE IGIENĂ A AERULUI.....	91
XVIII. BIOSINTEZA PE CALE MICROBIANĂ A UNOR COMPUȘI DE INTERES INDUSTRIAL.....	93
XVIII.1. Obținerea de biomasă din fungi	94
XVIII.2. Obținerea de enzime pectolitice din <i>Aspergillus niger</i>	95
XVIII.3. Obținerea pigmentilor microbieni	96
XVIII.3.1. Biosinteza orezului roșu fermentat cu <i>Monascus purpureus</i>	96
Anexă – Principalele medii de cultură utilizate în analiza microbiologică..	98
Indicatori utilizați în microbiologie.....	109
BIBLIOGRAFIE.....	110